

In augustus presenteerde Hugo Chávez in het parlement zijn plan om de 'bolivariaanse' grondwet van Venezuela te hervormen. Parlementariërs en bijna 10.000 personen zagen via grote beeldschermen in de hoeken van het parlement hoe Chávez in een zes uur durende toespraak zijn voorstellen voor de hervorming uit de doeken deed. De grondwet dateerde van 1999, toen Chávez voor het eerst tot president verkozen werd.

Het voorstel van Chávez bevat onbetwistbaar stappen vooruit naar een meer rechtvaardige maatschappij. Artikel 70 bijvoorbeeld erkent de rol van massaorganisaties zoals de raden van studenten en van boeren, de arbeiderassociaties, de coöperaties enzovoort. Artikel 87 stelt een versterking van het recht op werk voor, inclusief de vorming van een sociaal fonds dat arbeiders met hulp van de overheid in staat stelt van uitgebreide rechten te genieten zoals pensioen, betaalde vakantie en zo verder.

Artikel 90 verkort de werkdag van acht naar zes uur en de werkweek van veertig naar zesendertig uur. Hetzelfde artikel regelt de verbetering van de infrastructuur om arbeiders meer toegang te geven tot sportactiviteiten, cultuur en onderwijs. Artikel 100 handelt over de rol van de verschillende culturen die Venezuela vormen. Chávez stelt voor om het specifieke karakter van de inheemse groepen en die van de afstammelingen van de gedwongen immigratie uit Afrika te erkennen en hen te verzekeren van een eigen plaats in het rechtssysteem. De groepen zouden profiteren van een speciale behandeling, vooral de Afrikaanse gemeenschap die tot nu niet erkend werd in de grondwet.

Ook Artikel 112 is belangrijk. Het behandelt de rol van de staat in de economische ontwikkeling van het land. Het artikel stelt de vorming van een productie systeem voor met een grote rol voor de staat, gebaseerd op humanistische waarden, samenwerking en met voorrang van het algemene boven het particuliere belang. De staat zal zorgen voor de ontwikkeling en verspreiding van bepaalde bedrijfsvormen en economische verbanden; sociaal -, stads- of staatseigendom, gemeenschappelijke productie en distributie en gemengde bedrijven – gedeeltelijk staatseigendom, gedeeltelijk privé-bezit – worden bevorderd. In dezelfde geest verbiedt artikel 113 monopolievorming; aan de staat worden bedrijfstakken van nationaal belang, in het bijzonder de energie-industrie en sociale diensten, toegewezen. Artikel 115 specificeert verschillende vormen van eigendom en geeft de staat het recht om, als dit in het publieke belang geacht wordt, een bedrijf tegen een compensatie te onteigenen.

Toch is er sprake van een probleem, namelijk dat deze hervormingen niet de structuur van de eigendom van grote bedrijven, het grootgrondbezit en kapitaal aanpakken. Het is hooguit een serie voorstellen die zich beperkt tot de verbetering van de machtspositie van het gewone volk.

Bonapartisme

Deze voorstellen moet men vanzelfsprekend toejuichen en steunen. Maar toch schuilt er een gevaar achter, namelijk de versterking van de uitvoerende macht. Artikel 225 stelt bijvoorbeeld voor dat de president de vice-president aanwijst en zoveel vice-presidenten kan aanstellen als hij nodig acht. Het grootste probleem ligt in voorstel nummer 230 dat de ambtstermijn van de president behandelt en een periode van zeven jaar voorstelt met de mogelijkheid van eindeloze, opeenvolgende herverkiezingen – zoals nu mogelijk is in Frankrijk, hoewel daar gewerkt wordt met termijnen van vijf jaar. Dit betekent een versterking van de uitvoerende macht die het chavisme stevige bonapartistische trekjes geeft.

Deze indruk wordt verder versterkt door voorstellen om de president tot voorzitter te maken van de

Raad van State – nu is de vice-president voorzitter - en de president de macht te geven de Raad van State samen te stellen zonder het aantal leden te limiteren. Het voornemen van Chávez om nog minstens tot 2021 te regeren en zich zonder beperking kandidaat te blijven stellen voor het presidentschap lijkt niet op de steun van een meerderheid van de bevolking te kunnen rekenen. In een land waar de bevolking gedurende veertig jaar steeds het regime veranderde, is het plan van Chávez om aan de macht te blijven controversieel. Venezolaans rechts heeft gelijk als ze zegt dat de bevolking al comadante geen blanco cheque zal geven en eist dat er punt voor punt gestemd zal worden over de voorgestelde hervormingen. Dit is een heikel punt voor de al hevig verdeelde sociale bewegingen. Deze verdeeldheid kwam ten volle aan het licht door het lange interne debat over de oprichting van de Verenigde Venezolaanse Socialistische Partij (PSUV). De sociale bewegingen hebben een troefkaart in handen als zij er in slagen een debat over de principes van de grondwettelijke hervormingen alsnog af te dwingen.

Toch moeten we niet de vergissing maken te denken dat de voorstellen van Chávez een afglijden naar een militaire dictatuur inhouden, zoals door populaire media beweerd wordt. Wel is het zo dat alle extra macht die in de handen van de president komt, minder macht betekent voor de massabewegingen. Een verkeerde aanpak

Het echte gevaar ligt niet zozeer in de voorstellen van de Venezolaanse president maar in zijn werkwijze. Als Chávez drie maanden voor de stemming over de grondwet een debat aankondigt is het belangrijk om te bekijken hoe hij dat aanpakt. En dan moet men vaststellen dat hij een ernstige fout maakt. Hij werkte aan een hervorming van de grondwet terwijl hij zich omringt weet door een groep van politieke medestanders. Belangrijker dan de voorstellen zelf leidt zo'n aanpak er toe dat als het ware per decreet een einde wordt gemaakt aan wat de revolutie zo bijzonder maakte, namelijk dat het een massaal proces is dat democratisch wordt vormgegeven. Een open discussie in de in 1999 gekozen grondwetgevende vergadering is het hoogste dat nog bereikt kan worden. Juist nu een structurele hervorming van de sociale - en machtsverhoudingen in het land tot de mogelijkheden behoort, is Chávez' aanpak een reëel gevaar. Hij dwingt in feite iedereen in de hele Bolivariaanse beweging te kiezen of zij voor of tegen hem zijn.

Daarom is het belangrijk dat de sociale bewegingen zich mengen in het debat. Maar voor hen komt het voorstel van Chávez niet op een goed moment. De discussie over al dan niet lid worden van de PSUV verdiept de kloven in de sociale bewegingen.

Van Proyecto Nuestra América-Movimiento 13 de abril via Asociación nacional de los medios comunitarios libres y alternativos (ANMCLA), het Frente nacional campesino Ezequiel Zamora (FNCEZ) tot en met onze kameraden in de C-tendens in de Unión nacional de los trabajadores (UNT, de grootste vakcentrale van het land) maken activisten niettemin dezelfde analyse: er bestaat een groeiende bonapartistische stroming in het chavisme.

Maar de bewegingen blijven verdeeld vanwege meningsverschillen over de PSUV. Sommigen menen dat het belangrijk is om deel te nemen om de toekomstige koers te kunnen beïnvloeden en willen de partij tot een oriëntatiepunt van de radicale krachten te maken. Een van de bekendste voorstanders van deze koers is onze vriend uit tendens C, Stalin Pérez. Anderen zijn van mening dat deelname aan PSUV een verspilling van energie is en dat het er toe leidt dat men beetje bij beetje het contact met de basis verliest. Onder deze is een andere bevriende leider van tendens C, Orlando Chirino.

De breuk loopt dwars door de sociale bewegingen. Ze beïnvloedt de scheidslijnen en krachtsverhoudingen en verzwakt de beweging. De hervorming van de grondwet betekent een heuse test voor de sociale bewegingen: zal zij de kracht bezitten om achteraf een dialoog af te dwingen die Chávez eerder weigerde?

De punten in het voorstel die sociale en politieke rechten versterken moeten verdedigd worden. Maar het is ook nodig om op de gevaren te wijzen. Men moet vertrouwen dat de Venezolaanse sociale bewegingen in staat zijn te voorkomen dat de macht geconcentreerd wordt in de handen van

Venezuela: stappen vooruit en achteruit

Contributed by Yannick Lacoste
woensdag, 28 november 2007 -

een nieuwe, dicht bij de president staande, bolivariaanse middenklasse.

Yannick Lacoste is lid van de Franse LCR.